

Kogukonnaaed võimaldab linlasel näpud mullaseks teha

Kristel Trell

Lasnamäe kortermajade keskel peidab end roheline oas – Laagna kogukonnaaed. „Aga kogukonnaaedasid on Tallinnas kokku 33,” räägib Tallinna linnaaianduse projektijuht Maria Derlõš.

Ta räägib, et kui Lasnamäe huvikooli ja Laagna raamatukogu kõrval linnaaiandusega algust sai tehtud, tekkis ikka kõhklusi, kas projekt inimesi kõnetab ning kohalikud oskavad seda väärtustada ja hinnata. „Tegime alul ühispeenra, et vaadata, kuidas see ellu jääb,” meenutab ta. Kuna kõik läks väga hästi, siis otsustati linnaaeda laiendada.

Algas ühispeenrast

„Kõige olulisemad on alati esimesed kasutajad. Lasnamäel olid esimesed linnaaiapidajad kõrvalhoones tegutsev Lasnamäe huvikool ja Laagna raamatukogu, kes oma peenrad kenaks tegid,” räägib Derlõš. „Kui siis peenrad õitsevad ja kõik oli visuaalselt nii kaunis, hakkasid kohalikud juba huvi tundma. Eks inimene ikkagi mõistab seda, mida ta saab näha, käega katsuda, tajuda. Kui lihtsalt räägid, siis jääb see idee väga abstraktseks.”

Tänaseks on kogukonnaaiad ennast tõestanud ja Derlõši sõnutsi saab juba kergemalt alustada ka mujal: „Olen ikka öelnud, et kui Lasnamäel on see võimalik, on see võimalik igal pool!”

Linnaaianduse eesmärk on ennekoike söödavad taimed. „Propageerime mõtteviisi, et toidu kasvatamine ei tohiks olla kuidagi linnast väga eraldi. Et võiksime olla jätkusuutlikud, roheline mõtteviisiga ja ise teada, kust meie toit tuleb läbi selle, et oskame seda kasvatada,” selgitab ta.

Derlõši sõnul on oluline fookus keskkonnaharidusel ja laste kaasamisel. „Osalesime Laagna kogukonnaaiaga kunagi ka parimate aedade konkursil ja võitsime kategoorias „Parim pereaed”, sest meie linnaaias tegutseb tõesti palju väikeste lastega peresid,” räägib spetsialist. Huvilisi, kes kogukonnaaias tegutseda tahaks, on täna juba palju

rohkem kui aia võimalused lubavad – lõputult laiendada pole võimalik.

Aiapidamise rõõm

Ehk on põhjus selles, et meeter korda meeter peenrakast on suhteliselt tagasihoidlik, selle eest hoolitsemine ei käi üle jõu ja jõuab veel omakasvatatust rõõmu tunda? Maria Derlõši sõnul see just nii ongi ja ta soovib igal kortermajal, kel kinnistul selleks võimalust, alustada väikestest asjadest. „Aiandus ei tähenda ju kohe tohutute kasvuhoonete või lõputu peenarde rea loomist,” selgitab ta. Mõned ürdid, mustsõstra- või tikripõõsas ja õunapuu – nii, et hooldamine ei käi üle jõu ja oma aed rõõmu pakub.

„Alustada võiks ikka väikestest samudest. Mitmed korteriühistud, kes oma maja juurde kogukonnaaiad rajanud,

on saanud ka linnalt selleks toetust,” teab ta. „Tuleb näidata inimestele, et peenrapidamine pole mingi tohtu ja ülejõu käiv töö, vaid nauditav protsess.”

Kui maad napib, saab oma kogukonnaaiad rajada ka maja terrassile või teha konteinerhaljastust – sealgi saab kasvatada edukalt igasuguseid ürte ja maitserohelist või tomatit. Lisaks lõimib kogukonnaaed eri põlvkondadest ja rahvustest pärit hobiaednike ühise tegutsemise kaudu. „Kogukonnaaed on vahend, kuidas mitmekestada linnaruumi ja viia inimesteni keskkonnaharidust, aga ka vaba aja veetmise ja sotsiaalse suhtluse võimalus,” kinnitab ta.

Teavitust toetab Tallinn – Euroopa roheline pealinn 2023.

Vaata lisa:
www.tallinn.ee/et/kogukonnaaiad

Muinasjutuline aed Tallinna südames

Korteriühistu Õilme 5 kollase, kenasti korda tehtud kortermaja aias avaneb pilt nagu maal vanaema juures – ümber ringi viljapuud-põõsad, suured sirelid, roosipeenar, pojengid ja hulk muud taimeilu. Ometi oleme päris Tallinna südames, kust Stockmanni kaubamajja jalutab kümne minutiga!

Kristel Trell

Tiia Lauring, KÜ Õilme 5 juhatuse liige räägib, et maja ümbritseva suure aia eest hoolitsetakse ühiselt, aktiivsemad on nelja korteri omanikud. „Läbi aegade on meie aed püsima jäänud ja me naudime seda väga,” kinnitab ta.

Aed on kõnniteedega jagatud neljaks sektoriks, keskel sirgumas kenasti pügatud mägimänd. Õiteilust siin juba puudust ei tule – kevadel alustavad lumikellukesed, märtsikellukesed ja krookused, järgnevad iirised ja laugud, suvepoole löövad värvide pillerkaare valla roosipeenar ja pojengid. Muidugi ka õitevahus õuna- ja kirsipuud, mille varjulises süles saab koos raamatuga kaunis suvepäeval aega veeta.

„Aed võiks kortermajal kindlasti olla, kui võimalust on,” mõtiskleb Tiia. „See annab võimaluse tegutseda, aiatöid

teha või siis niisama värskes õhus istuda, linnulaulu kuulata – igähele nii, nagu jaksu on.”

Tagaaiad puutuvad naabertänavaga kokku, nii et tekib tõeliselt suure rohelise oaasi mulje.

Tõeline elurikkus

Kollase maja rahvas on aiaserva istutanud küll talisibulaid, ürte ja kurgitaimi, kompostihunnikus maja nurga taga kenitleb kollaste õitega kõrvits ja ka õue rännanud vana malmvann on uue elu saanud kartulipeenra näol.

„Kui kellelgi on soov midagi istutada, räägime läbi ja otsime koha,” räägib Tiia. Nii näiteks on maja teises servas leidnud omale koha tähistatud elurikkuse nurk lilleniidu taimedega. Ning kui tuli jutuks, et kurkide sissetegemise kraam võiks ikka omal aias kasvada, is-

tutati mustsõstrapõõsas ja külvati maha tilliseemned.

Elurikkusest selles muinasjutuaias juba puudust ei tule – Tiia räägib, kuidas osavalt lippab kohale oravapoiss ja õhtuti vudib kompostihunnikut uudistama siilipätakas. Linnud armastavad jällegi elanikke oma lauluga äratada õues kõrguva hiiglasliku kastani rüpes. Arboristid tegid majesteetlikule puule mõne aja eest vajalikku valgustusraiet, mille tarvis Tallinna linn ka korteriühistule toetust andis. „Meie hobukastan on endiselt väga uhke, võimsa võra ja tüvega,” osundab Tiia majakõrguse puu suunas.

Koosolemise rõõm

Selles aias on ruumi kõigele ja kõigile. Ei puudu ka puhkenurk toolide ja uue grilliga ning Tiia räägib, kuidas vahel on kombeks aias kokku tulla – näieks suvehooaja hakul võttis majarahvas selle asemel, et tubades omaette nosida, ette suure ühissöömingu. Kord taasiseseisvumispäeval aga jällegi vaadati üheskoos filme ja lauldi karaoket. „Oli ka üks väga tore päev ja kõik olid siis meil kambas,” meenutab KÜ juhatuse liige.

Taolised kokkutulemised sünnivad spontaanselt. „Püüame omavahel ikka kenasti hakkama saada, sest elame koos ühes majas ja kuidas siis muidu! Keegi küpsetab koogi, teine toob grill-liha ja saamegi aias kokku. Kõik ei peagi olema ette planeeritud,” muheleb Tiia.

Teavitust toetab Tallinn – Euroopa roheline pealinn 2023.